

КХ
КХ

КХ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ
ΑΠΟΘΗΚΗ

32633

Α.Π.Θ.

Τῷ τῶν Μεσσηνίων Ἀρίστῳ
Ποιῇ Τῇ Νικομάχῳ

Κελελευμένῳ τοῦ Ἑθνικοῦ Παινετι-
στικίου τῆς Ἑλλάδος

ὁ ἑννεαετής

Ἰ. Τεβιόπουλος

ἔν Αἰγυπτῷ οἰκούμενος

ἑλθὼς

τῇ 25/11/5

A.7.0.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΣ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΣ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡΟΥ Γ. ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ

«Θνήσκει ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ'
οἱ γόνοι τοῦ πνεύματος μέ-
νου.»

Βιβλ. Εισ.

19870

ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ

ΕΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ "ΦΩΤΟΣ"

1905

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ
'Αριθ. 5891

Ἄλλὰ τίς ἔχων ὕγιεις ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπων τὰ Ἱερὰ ταῦτα συντρίμματα τῆς χώρας μας, δὲν θαυμάζει καὶ δὲν ἀναπολεῖ ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν εἰς τοὺς Ἱεροὺς τούτους τόπους τῆς πατρίδος μας, ἔζηταν ἄνδρες οἵτινες ἦλθον καὶ ἀπῆλθον, ἀφήσαντες ἐπισθεν αὐτῶν τὰ ἐρείπια ταῦτα, τὰ ὅποια ὡς ἄλλα βιβλία, ἀλλὰ βιβλία ἀθάνατα, θὰ λέγωσι, καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, εἰς τοὺς μετέπειτα προσερχομένους προσκυνητάς, τὰ ἐξῆς : « Σεῖς, οἵτινες μᾶς πιρατηρεῖτε. Ἀναγνώσατέ μας! Μελετήσατέ μας! Σπουδάσατέ μας καλῶς, ἐὰν θελήτε νὰ ζήσητε ἐπαξίως ».

Καὶ ἀληθῶς. Τίς Λαὸς, ἀκολουθῶν τὸ ἔργον τῶν προγόνων του καὶ συνεχίζων τὴν Ἱστορίαν τῆς πατρίδος του· δὲν ἐμεγαλουργῇ; Εἰσφύλησάτε τὰ ἀθάνατα ταῦτα βιβλία καὶ παρατηρήσατε ὅτι, ἐφ' ὅσον τοὺς ἀρχαίους Θεοὺς, τοὺς Ἡμιθέους, καὶ τοὺς Ἡρώας τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀντέγραφον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἡ Ἑλλάς ἐκίνει δεκαετὴ πόλεμον κατὰ τῆς Περσίας καὶ τέλος ἐκυρίευε αὐτήν.

Ἐφ' ὅσον ὁ Παρθενῶν ἀντέγραψε τὸν Μαραθῶνα, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς τὸν Μιλτιάδην, ἡ τότε Ἑλλάς ἐνίκη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν τοὺς Μονάρχας τῆς Περσίας καὶ ἐκυριάρχει τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, χρατούσα δὲ ὑπερηφάνως ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ πολὺ δικαίως ἔλεγε : « Πᾶς μὴ Ἑλλήν βάρβαρος »!

Ἐφ' ὅσον ὁ Κανάρης καὶ ὁ Διάκος ἀντέγραφον τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ τὸν Λεωνίδα καὶ ἡ Ἑλλάς ἐνίκη τὸν Δράμαλην εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ τὸν Ἰμβρατὶ εἰς τὸ Ναυαρίνον. Καὶ ἀληθῶς.

Ἀναδιφῶν πολλάκις τὰς σελίδας ὧν, μέχρι τοῦδε ἡδυνήθην συγγραφέων συγγραφάς καὶ βιβλία ν' ἀ-

ναγνώσω, ὁμολογῶ ὅτι, τοιαύτην ἀσυμφωνίαν παρε-
τήρητα μεταξύ τούτων καὶ ἐκείνων ὥστε ἀναμνησθεὶς
τῆς χήρας τοῦ Εὐαγγελίου, ἐτόλμησα καὶ ἐγὼ νὰ
προσφέρω τῇ κοινωνίᾳ τὸν μικρὸν μου τοῦτον ὀβολόν,
ἔχων ὅμως ὑπ' ὄψιν μου τὸ τῆς Ἱατρικῆς ἀξίωμα·
«Ὁφείλειν ἀλλὰ μὴ ἐλάπτειν». Τὸ κατὰ πόσον δὲ
προτήγγισα τῷ ἄνω ἀξιώματι, τοῦτο ἐπαφήμι εἰς τὴν
ἐπεικῇ κρίσιν τῶν ἀναγνωστῶν μου.

Οὐδεὶς φρονῶ, δύναται νὰ εἴπῃ, ἀναγιγνώσκων ὁ-
λους τοὺς γράφοντας περὶ Μεσσηνίας ἀρχαίους καὶ νεω-
τέρους συγγραφεῖς, οὐδεὶς λέγω, δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι
εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν εἶναι σύμφωνοι.

Ἐκεῖνο ὅμως εἰς τὸ ὁποῖον πάντες συμφωνοῦσι καὶ
οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ εἶνε ὅτι, ὑπῆρξε Μεσ-
σήνη διότι ὑπῆρξεν Ἐπαμεινώνδας, ὑπῆρξεν Ἀριστό-
δημος διότι ὑπάρχει Ἰθώμη, ὑπῆρξεν Ἀριστομένης
διότι ὑπάρχει Εἶρα ! ! .

Πόσοι τῶν Ἑλλήνων εὐρισκόμενοι, εἴτε ἐντὸς, εἴτε
ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐρωτώμενοι με-
ταξὺ κύκλου ἐπιστημόνων ἢ παρὰ τοῦ τυχόντος Εὐ-
ρωπαίου περιηγητοῦ, περὶ τῆς Γεωγραφίας, Ἱστορίας
καὶ Ἀρχαιολογίας τῆς πατρίδος τῶν, πόσοι, λέγω, δὲν
ἐκρυψαν τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν ἐξ αἰσχύνῃς ἢ
δὲν ἔφερον ἀνοικτοῦς τοὺς δακτύλους ἀμφοτέρων τῶν
χειρῶν, ἐξ ἀδικοιολογήτου ὀργῆς κατὰ πρόσωπον !

Πόσοι δὲν ἐκρύβησαν ὀπισθεν τῶν συνομιλητῶν τῶν,
ἢ τοῦ τυχόντος ἐπίπλου δια ν' ἀποφύγῃσι τὴν τοι-
αύτην ἀνιάραν μὲν δι' αὐτούς, θεῖαν δὲ διὰ τοῦς γνω-
ρίζοντας τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος, συζήτησιν.

Καὶ ὄντως ! Ποιὰ διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ Ἑλ-
ληνος, τοῦ μὴ γνωρίζοντος τὰ τῆς πατρίδος του, καὶ
τοῦ νόθου τέκνου, τοῦ μὴ γνωρίζοντος τοὺς γονεῖς του !

Ἡμῶν διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς ὅτε, ἡμέραν τινα τοῦ Μαρτίου εὐρισκόμενος ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου, ἐδάκρυσα, ἐνθυμούμαι, ἐκ καρδίας διότι ἤκουσα τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῶν γραμμάτων Μιστριώτου λέγοντος, ἐκ τῆς Πανεπιστημιακῆς ἑδρας, πρὸς τοὺς Ἕλληνας μαθητάς του «Σπουδάσατε τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ἀγαπήσητε ταύτην. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀγαπήτῃ τὴν πατρίδα του, ἐὰν δὲν σπουδάσῃ τὴν Γεωγραφίαν, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Ἀρχαιολογίαν τῆς Πατρίδος του». Ὁμολογῶ ὅτι ἐδάκρυσα καὶ εἶδον πολλοὺς τῶν μαθητῶν ἐκείνων νὰ δακρύσωσι, διότι τέλος καὶ αὐτὸς ὁ σοφὸς καθηγητὴς ἐδάκρυσεν, ὅτε, διὰ τῆς τελευταίας στροφῆς τοῦ λόγου του ἀνεφώνησε: «Χαῖρε Ἀστὺ μήτηρ Ἑλλάδος, χαῖρε Ἑλλάς μήτηρ τοῦ κόσμου».

Τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον ἀκούσας παρὰ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου καθηγητοῦ καὶ ἀναγνωρίσας τὴν πλάνην μου, ὡς Ἕλλην καὶ ὡς ἐπιστήμων, ἀπεφάνισα ἑκτοτε μελετῶν τὴν ἐν γένει Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐκδῶσω τὸ μικρόν μου τοῦτο ἔργον, περὶ τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος (Μεσσηνίας) εὐχόμενος ὅπως οἱ μετ' ἐμὲ συγγράψωσι καλλίτερον καὶ μᾶλλον ἀναμάρτητον τούτου.

Ἐπειδὴ ὅμως διὰ νὰ σχηματίσῃ τις σαφὴ ἰδέαν περὶ Μεσσηνίας, ἀνάγκη πᾶσα πρότερον νὰ διεξιῶθῃ ὅλους τοὺς περὶ Μεσσηνίας συγγράψοντας ἡμετέρους καὶ ξένους ἀρχαίους καὶ νέους συγγραφεῖς, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δεῖται καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ κόπου πολλοῦ, καὶ χρηματος καὶ νοῦ πολλοῦ, διὰ τοῦτο συλλέξας, ὡς ἄλλη ἀνθρώπωνις, πᾶν ὅτι ἠδυνήθην, ἀπὸ τὸν ἀμάραντον ἀνῶνα τῶν ἀθηνάτων συγγραφέων, φέρω εἰς φῶς σήμερον τὴν μικρὰν μου ταύτην ἀνθοδέσμην.

μέ τήν πεποίησιν, ὅτι τὸ ἄρωμα ταύτης, θὰ δσφραν-
θῶσι πλούσιοι καὶ πένητες, σοφοὶ καὶ μὴ τοιοῦτοι, διὰ
τὸ συνοπτικόν, εὐληπτον καὶ εὖωνον ταύτης.

Ἐγραφον ἐν Ἀλητσελεπῇ τῆς Οἰχαλίας (Μεσση-
νίας) τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1905.

ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰατρὸς

Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΣ

Μεσσηνία εἶνε ἡ χώρα ἣτις ἔκειτο καὶ κεῖται εἰς τὸ ΝΔ. ἄκρον τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ χώρα αὕτη εἶχεν πρὸς Β. τὴν Ἀρκαδίαν καὶ τὴν Ἡλίδα. Πρὸς Ν. τὴν Μεσσογείον θάλασσαν. Πρὸς Δ. τὴν Ἴονικὴν θάλασσαν, καὶ πρὸς Α. τὰς κορυφὰς τοῦ Ταῦγέτου καὶ τὴν βαθεῖαν κοιλάδα « ΧΟΙΡΙΟΝ ΝΑΠΗΝ ». (ἣτις κατὰ τὸν Ῥαγκαβῆν ἐχώριζεν τὴν Μεσσηνίαν τῆς Λακωνίας).

[Ἐπὶ Ὀμήρου εἶχεν ἐπιφάνειαν 49. τετραγ. μιλίων.]

Ὅρη.

Ὅρη ταύτης ἦσαν ὁ ἐκ τῆς Λακωνίας εἰσχωρῶν Ταῦγετος πρὸς Α. Αἱ εἰς Β. παρεκτάσεις τοῦ Ἀρκαδικοῦ Λυκαίου. Τὰ Νόμια, μετὰ τοῦ κεντρικοῦ αὐτῶν σημείου, τῆς Εἰρας (ν. Ἅγιος Ἡλίας ἢ Τετράγιον). Εἰς τὴν ΒΔ. γωνίαν τὸ νῦν καλούμενον ὄρος Κούτρα. ΝΔ. δὲ τὰ νῦν Κοντοβούρια. ἔχοντα δύο κορυφὰς ἐπισήμους τὴν Ἰθώμην (ν. Βουλκάνο) καὶ τὴν Εὐαν (ν. Ἅγ. Βατίλειος). Πρὸς δὲ ὁ Τημαθίας (ν. Λυκόδημον ἢ Νικόδημον) καὶ τὸ Αἰγαλέον (ν. Ἅγ. Νικόλαος).

Πεδιάδες.

Ἡ Μεσσηνία Πεδιάδας εἶχε τρεῖς. Τὴν Δυτικὴν, ἥς ἐπειδὴ μέρος εἶνε ἀμυῶδες, ὁ Ὅμηρος γράφων περὶ

Πύλου λέγει (Πύλος ἡμαθόεις). Τὴν Βόρειον, ἣν ἐκάλουν Στενυκλάριον ἢ Στενυκληρικὸν πεδῖον. Καὶ τὴν Μακαρίαν, κειμένην πρὸς Ν. καὶ διαρροομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Παμίσου. Ἡ Μακαρία μετὰ τῆς Βόρρου (Στενυκληρικῆς) συνδέεται διὰ στενωποῦ. Δυτικῶς δὲ χωρεῖ μέχρι τῆς Χερσονήσου τῆς ληγούτης εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀκρίταν, καὶ περιέχει τὰ ἔρη Τημαθίαν καὶ Αἰγαλέον.

Ἀκρωτήρια.

Κυριώτερα Ἀκρωτήρια τῆς Μεσσηνίας ἦσαν ὁ Ἀκρίτας πρὸς Ν. καὶ παρὰ τῇ Πύλῳ τὸ Κορυφάσιον καὶ ὁ Πλαταμῶδης.

Ποταμοί.

Κυριώτεροι ποταμοὶ ἦσαν οἱ ἑξῆς: Ἡ Νέδα, ἥτις ῥέει ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς διὰ τοῦ βορείου τῆς Μεσσηνίας, καὶ χύνεται εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, χωρίζει δὲ τὴν Μεσσηνίαν τῆς Ἠλείας, καὶ τῆς Ἀρκადίας. Ὁ ποταμὸς οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Κεραυσίου ὄρους, ὅπερ εἶνε συνέχεια τοῦ Λυκαίου ὄρους, καλεῖται δὲ καὶ Μπόζι. — Ἡ Βαλύρα· ὁ ποταμὸς οὗτος σχηματίζεται ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Λευκασίας καὶ Ἀμφίτου καὶ χύνεται εἰς τὸν Πάμισον. Σήμερον λέγεται (Μυροζούμενα). Ἡ Λευκασία· ὁ ποταμὸς οὗτος εἶνε πλατὺς καὶ εὐείρρους· σχηματίζεται ἐκ πολλῶν ρυάκων ἐκ τῶν κατὰ τὸ δάσος τῆς Κόκλας λόφων· κατέρχεται διὰ τοῦ Στενυκληρικοῦ πεδίου καὶ χύνεται εἰς τὴν Βαλύραν. Καλεῖται σήμερον ὁ ποταμὸς οὗτος (Βασιλικὸς ἢ Ἐχάστιρος) — Ὁ Ἀμφίτος. Ὁ ποταμὸς

οὗτος σχηματίζεται ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο χειμάρ-
ρων τοῦ Ἀγρίλοβάνου καὶ Διαβολιτσίου. Ῥέει διὰ τοῦ
Στενυνληρικοῦ πεδίου καὶ χύνεται εἰς τὴν Βαλύραν. —
Ὁ Χάραδρος. Ὁ ποταμὸς οὗτος πηγάζει ἀπὸ τὴν βου-
νοσειρὰν τὴν καλουμένην (Μακρὸν Πλάγι) πλησίον τοῦ
σημερινοῦ χωρίου (Χράνων) τῆς Λυκοσύρας τῆς Ἀρ-
καδίας, διέρχεται τὴν πεδιάδα τῆς Στενυκλήρου καὶ
χύνεται εἰς τὴν Βαλύραν, καλεῖται δὲ σήμερον (Τζαμῆς.)
— Ὁ Κοῖος. Ὁ ποταμὸς οὗτος ἦν μικρὸς καὶ ἔρρεε
μεταξὺ τῶν πόλεων Πολίχνης καὶ Κυπαρισσίας διέ-
τεμνε δὲ τὴν ἐξ Ἀνδανείας εἰς Κυπαρισσίαν ὁδόν.
— Ἡ Ἠλέκτρα. Καὶ ὁ ποταμὸς οὗτος ἦν μικρὸς καὶ
ἔρρεεν ὡς καὶ ὁ Κοῖος. — Ὁ Πάμισος. Ὁ ποταμὸς οὗ-
τος πηγάζει κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τοῦ Λυκαίου, κατ'
ἄλλους ἐκ τοῦ Ταῦγέτου, κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Ἰθώμης
καὶ κατὰ τινὰς ἐξ Ἑλούς, χύνεται δὲ εἰς τὸν Μεσσηνια-
κὸν κόλπον. Καλεῖται δὲ σήμερον καὶ (Πίρνατσα καὶ
Διπόταμον). — Ὁ Ἄρις. Ὁ ποταμὸς οὗτος ἦν μι-
κρὸς καὶ ἔρρεε παρὰ τὴν ἐν τῷ πεδίῳ κειμένην Θου-
ρίαν· σήμερον λέγεται κ. (Πηδηματέικο ἢ Μυλιότικο)
ποτάμι. — Ὁ Νέδων. Ὁ ποταμὸς οὗτος κατήρχετο
ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ἔρρεε παρὰ τὰς ἀρχαίας Φαράς
καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. — Ὁ Βίας.
Ὁ ποταμὸς οὗτος ἦν μικρὸς ἔρρεε βορείως τῆς Κορών-
νης καὶ ἐχύνετο εἰς τὴν θάλασσαν. — Ὁ Πλατανιστῶν.
Ὁ ποταμὸς οὗτος ἦν μικρὸς ἐπήγαζεν ἐκ τινος πλα-
τείας Πλατάνου ἔρρεε καὶ οὗτος βορείως τῆς Κορώνης
καὶ κατὰ τὸ Νότιον τοῦ Βιάντος. — Ὁ Σέλας. Ὁ
ποταμὸς οὗτος ἦν μικρὸς ἔρρεεν ἐξ Α. πρὸς Δ. καὶ ἐ-
χύνετο εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν νῆσον Πρώτην. —
Ὁ Κυπαρίσσειος ἢ Κυπάρισσος. Καὶ ὁ ποταμὸς οὗτος
ἦν μικρὸς, ἔρρεεν ἐξ Α. πρὸς Δ. καὶ ἐχύνετο εἰς τὴν

θάλατσαν, παρὰ τὴν Πύλον. — Ὁ Ἀμαθός. Ὁ πα-
ταμὸς οὗτος ἔρρεεν εὐχὶ μακρὰν τῆς Πύλου καὶ ἐχύνε-
το εἰς τὸν Ἀλφειὸν.

Κόλποι.

Ἐπίσημοι κόλποι τῆς Ἀρχαίας Μισηνίας ἦσαν:
Ὁ Μισηνιακὸς (βασις ἐκαλεῖτο καὶ Κορωνικὸς). Ὁ
κόλπος οὗτος κεῖται μεταξὺ Ταινάρου καὶ Ἀκρίτα. —
Πρὸς Δ. ὁ τῆς Πύλου, (πρὸς βορρᾶν τοῦ ὁποῖου ἐκ-
τείνεται ἡ νῆτος Σφακτηρία). Καὶ ἐπὶ βορειότερον ὁ
κόλπος Βουρρὰς καλούμενος. Ὁ Κυπαρίστιος, ὅστις
περιλαμβάνετο μεταξὺ τοῦ Πλαταμῶδους ἄκρ. καὶ
τοῦ Ἰχθύος ἄκρ. τῆς Ἠλείας,

Λιμένες.

Ἐπίσημοι λιμένες ἦσαν οἱ ἑξῆς: Ὁ τῆς Πύλου ἢ
(Ναυαρίνον) καλούμενος. — Ὁ τῶν Ἀχαιῶν, ἢ (Κο-
ρώνης). — Ὁ Φοινικοῦς, μικρὸς λιμὴν κείμενος μετὰ
τὸν Ἀκρίταν ἄκρωτήριον· καλεῖται οὗτος καὶ (Κάθο
Γάλλο).

Νῆσοι.

Ἐπίσημοι νῆσοι ἦσαν οἱ ἑξῆς: — Ἡ Σφακτηρία,
κειμένη πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Πύλου πρὸς Δ. ἦτο ὄρυ-
μῶδης, ἔρημος καὶ ἀπάτητος. Τὸ μέγεθός της ἦτο πε-
ρίπου δεκαπέντε σταδίων. — Ἡ Πρώτη, κειμένη κατὰ
τὸ βόρειον τῆς Πύλου. — Ἡ Θηγανούσα, κειμένη πρὸ
τοῦ Ἀκρίτα ἄκρωτ. ἦν νῆσος ἔρημος. — Αἱ Οἰνούσαι,
αὗται ἔκειντο πρὸ τοῦ λιμένος Φοινικοῦντος, αὗται εἰ-
σὶν δύο καὶ ἡ μὲν πρὸς Α. κειμένη ὀνομάζεται Κα-
θρέρα ἢ Σκίζα, ἡ δὲ πρὸς Δ. Σαπιέντζα. — Ἡ Πρα-

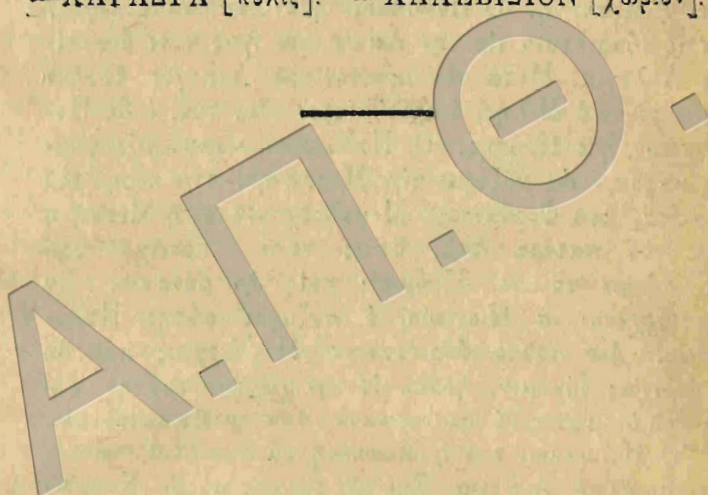
σίνη, ἡ (Ἀγία Μαρία) μικρὸν νησιδίου κείμενον με-
ταξὺ τῆς Καδρέρας καὶ τῆς Σαπέντζας. — Ἡ Πέφνος,
αὕτη ἦν μικρὰ καὶ ἔκειτο πρὸ τῆς δμοσύμου πόλεως
Πέφνου. — Αἱ Στροφάδες, αὗται ἦσαν δύο καὶ ἔκειντο
πλησίον ἀλλήλων ἀντικρὺ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς
Μεσσηνίας, ἦσαν δὲ μικραὶ καὶ χθαμαλαί.

Π Ο Λ Ε Ι Σ

Κ ὠ μ α ι καὶ Χ ω ρ ί α .

ΑΒΙΑ (πόλις). — ΑΙΠΕΙΑ (πόλις). — ΑΔΑΓΩΝΙΑ
(πολίχνη). — ΑΛΙΑΡΤΟΣ (πόλις). — ΑΜΦΕΙΑ (πό-
λις). — ΑΝΔΑΝΙΑ (πόλις). — ΑΝΘΕΙΑ (πόλις). —
ΑΡΗΝΗ (πόλις). — ΑΣΙΝΗ (πόλις). — ΑΥΛΑΙΑ
(πόλις). — ΑΥΛΩΝ (πόλις). — ΓΕΡΗΝΙΑ (πόλις).
— ΔΕΡΡΑΙ (χωρὸν). — ΔΗΠΟΙΑ (πολίχνη). — ΔΩ-
ΡΙΟΝ (πόλις). — ΕΙΡΑ (πόλις). — ΕΛΟΣ (πόλις).
— ΕΝΟΠΗ (πόλις). — ΕΡΝΑ (πόλις). — ΕΥΡΥΤΙΟΝ
(πόλις). — ΕΧΕΙΑΙ (πόλις). — ΘΑΛΑΜΑΙ (πόλις).
— ΘΟΥΡΙΑ (πόλις). — ΙΘΩΜΗ (πόλις). — ΙΡΗ (πό-
λις). — ΚΑΛΑΜΑΙ (πόλις). — ΚΑΠΡΟΥ ΣΗΜΑ
(χωρὸν). — ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ (πόλις). — ΚΕΝΕ-
ΡΙΓΟΝ (πόλις). — ΚΟΛΩΝΗ (πόλις). — ΚΟΛΩΝΙ-
ΔΕΣ (πολίχνη). — ΚΟΥΦΑΣΙΟΝ (πόλις). — ΚΟ-
ΡΩΝΗ (πόλις). — ΚΥΠΑΡΙΣΙΑ (πόλις). — ΔΑΜ-
ΠΙΔΙΑ (πολίχνη). — ΔΕΥΚΤΡΑ (πόλις). — ΔΙ-
ΜΝΑΙ (πόλις). — ΜΕΘΩΝΗ (πόλις). — ΜΕΣΟΛΑ
(πόλις). — ΜΕΣΣΗΝΗ (πόλις). — ΝΑΠΑΙ (πόλις).
— ΝΕΔΩΝ (πολίχνη). — ΝΥΣΑ (πόλις). — ΟΙΤΥ-
ΛΟΣ (πόλις). — ΟΙΧΑΛΙΑ (πόλις). — ΟΡΧΑΛΙΑΙ
(πόλις). — ΠΑΝΙΣΙΟΝ (πολίχνη). — ΠΕΛΛΑΝΗ
(πόλις). — ΠΕΦΝΟΣ (πόλις). — ΠΗΔΑΣΟΣ (πόλις).

— ΠΛΑΤΑΝΩΔΗΣ (πόλις). — ΠΟΙΑΕΣΣΑ (πόλις).
 — ΠΟΛΙΧΝΗ (πολίχνη). — ΠΥΛΟΣ (πόλις). —
 ΡΙΟΝ (πόλις). — ΣΤΕΝΥΚΛΑΡΟΣ [πόλις]. — ΤΑ-
 ΦΡΟΣ [πολίχνη]. — ΤΡΑΓΙΟΝ [πόλις]. — ΤΡΙΚΚΑ
 [χωρίς]. — ΤΡΙΠΟΛΙΣ [πολίχνη]. — ΤΡΟΙΖΗΝ
 [πόλις]. — ΥΑΜΙΑ [πόλις]. — ΥΠΑΝΙΑ [πολί-
 χνη]. — ΦΑΡΑΙ [πόλις]. — ΦΟΙΝΙΚΟΥΣ [πόλις].
 — ΧΑΡΑΔΡΑ [πόλις]. — ΧΑΛΕΒΙΔΙΟΝ [χωρίον].

Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΣ

Πρῶτοι βασιλεῖς τῆς Μεσσηνίας ἦσαν ὁ Πολυκάων καὶ ἡ Μεσσήνη. Ὁ Πολυκάων ἦτο υἱὸς τοῦ Λέλεγος, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν Λακωνίαν. ἤτις τότε ἐκαλεῖτο Λελεγία. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λέλεγος, ἔλαβεν τὸν θρόνον ὁ Μίλης, ὁ πρεσβύτερος υἱὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ Πολυκάων ἦτο ἰδιώτης. Ὁ Πολυκάων νυμφεύθει· ἔλαβε κατόπιν ὡς σύζυγον τὴν Μεσσήνην, τὴν κόρην τοῦ Τριόπα, τοῦ Φόρβαντος. Μεγαλοφρονοῦσα ἡ Μεσσήνη διὰ τὸν πατέρα αὐτῆς, ὅστις τότε προεῖχε τῶν Ἑλλήνων τό τε ἀξίωμα καὶ τὴν δύναμιν, δὲν κατεδέχετο νὰ ἰδιωτεύῃ ὁ σύζυγος αὐτῆς Πολυκάων. Διὰ τοῦτο ἀθροίσαντες ἐξ Ἀργεῶν καὶ ἐκ Λακωνίας δύναμιν, ἤλθον εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὠνόμασαν ταύτην Μεσσηνίαν.

Ὁ Πολυκάων καὶ ἡ Μεσσήνη τὰ βασιλεία των ἐκτίσαν ἐν τῇ Ἀρδανίᾳ. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν, Κούκων ὁ υἱὸς τοῦ Κελαίνου ἐλθὼν ἐξ Ἐλευσίνος, ἔφερεν ἐν Ἀρδανίᾳ τὰ ἔργα τῶν Μεγάλων Θεῶν (Δῆμητρος καὶ Περσεφόνη). Ταῦτα συνεπλήρωσε μὲν ὁ Λύκος, ὁ υἱὸς τοῦ Πανδίωνος [πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῦ ἐκαλεῖτο καὶ Δρυὺς τοῦ Λύκου, τὸ μέρος ἐνθα ἐκάθηρεν τοὺς μύστας], προσέθεσεν δὲ ὀλίγα καὶ ὁ Μίθραος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ συνθέτης παντοίων ὀργίων, ὁ καὶ τὴν τελευτὴν τῶν Καβείρων διδάξας τοῖς Θηβαίοις.

Πέντε γενεάς ὕστερον ἀπὸ τοῦ Πολυκάωνος [ἐπειδὴ

εὐδεις ἀπόγονος ὑπῆρχε ἐκ τούτου] φέρουσιν οἱ Μεσσήνιοι καὶ ἀνακηρύττουσι βασιλέα των τὸν Περίκρην, τὸν υἱὸν τοῦ Αἰόλου. Ἐπὶ Περίκρους ἔρχεται ὁ Μελανεύς μετὰ τῆς συζύγου του Οἰχαλίας. Ὁ Μελανεύς ἦτο ἀγαθὸς τοξότης. Εἰς τὸν Μελανέα καὶ τὴν Οἰχαλίαν, ὁ Περίκρης δίδει νὰ κατοικήσωσι τὴν εἰς τὸ Καρνάσιον ἄλσος χώραν. Ἡ χώρα λοιπὸν αὕτη, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Οἰχαλίας, ὠνομάσθη Οἰχαλία. Ἀπὸ τὸν Περίκρην, λαμβάνει τὴν βασιλείαν, ὁ υἱὸς του Ἀφареύς, ὅστις χάριν τῆς γυναικὸς του Ἀρήνης κτίζει τὴν πόλιν Ἀρήνην καὶ καθιστᾷ ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀφареως, ἡ βασιλεία τῆς Μεσσηνίας περιήλθεν εἰς τὸν Νέστωρα, διότι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀφареως Ἰδας καὶ Λυγκεύς περιελθόντες εἰς μάχην μετὰ τῶν Διοσκούρων (Κάστορος καὶ Πολυδεύκους), τῶν ἐξαδελφῶν των, ἀπέθανον, ὁ μὲν Λυγκεύς φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους, ὁ δὲ Ἰδας κεραυνωθείς. Ὁ Νέστωρ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του τὴν Πύλον. Ὁ Νέστωρ γίνεται βασιλεὺς ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς Μεσσηνίας, πλὴν ἐκείνων τῶν Μεσσηνίων, ὅσοι [κατὰ τὸν Πausanián] ὑπήκοον εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, Μαχάονα καὶ Ποδαλείριον, οἵτινες, ὡς καὶ ὁ Νέστωρ, συνεξεστράτευσαν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τῆς Τροίας.

Δύο γεναῖς ὕστερον ἀπὸ τοῦ Νέστωρος καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου συνέβη καὶ ἐν Μεσσηνίᾳ ἡ τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέστωρος, οἱ Ἡρακλεῖδαι ἐκδιώξαντες τοὺς Μεσσηνίους κατέλαβον τὴν Μεσσηνίαν, διέσχυριζόμενοι ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἐλὼν τὴν Πύλον, ἔδωκεν τῷ Νέστορι ὡς παρακαταθήκην τὴν Μεσσηνίαν, ἥδη δὲ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἀνῆκει

εἰς αὐτούς.

Ἦσαν δὲ οἱ ἐκβληθέντες Μεσσήνιοι, Ἀλκμαίων, ὁ Σίλλου τοῦ Δρασυμήδους, Πεισίστρατος ὁ Πεισιστράτου, οἱ υἱοὶ Παίονος τοῦ Ἀντιλόχου, καὶ Μέλανθος ὁ Ἀνδροπόμπου. Πάντες οἱ ἐκβληθέντες Μεσσήνιοι, πλὴν τοῦ Πεισιστράτου μετέβησαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παρὰ τούτων ὠνομάσθησαν τὰ γένη τῶν Παιονιδῶν καὶ Ἀλκμαιονιδῶν ἐν Ἀθήναις.

Ἀρχηγοὶ τῶν Ἡρακλειδῶν τούτων ἦσαν τρεῖς. Ὁ Τήμενος, ὁ Κρεσφόντης καὶ ὁ Ἀριστοδήμος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστοδήμου ὁ μὲν Τήμενος κατέλαβε τὸ Ἄργος, ὁ δὲ Κρεσφόντης τὴν Μεσσηνίαν, ἐξαπατήσας τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἀριστοδήμου, οἵτινες κατέλαβον τὴν Λακωνίαν.

Ὁ Κρεσφόντης ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Μερόπην, τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀρκάδων Κυψέλου, καὶ ἀφοῦ διήρесе τὴν Μεσσηνίαν εἰς πέντε μέρη, ἔκτισε τὰ βασίλειά του εἰς τὴν Στεινύκληρον, ἣτις ἦτο τὸ μέσον τῆς τότε Μεσσηνίας. Ἀπὸ τὸν Κρεσφόντην καὶ τὴν Μερόπην ἐγεννήθησαν πολλὰ τέκνα ἐν εἴῃ καὶ ὁ Αἰπυτος. Τὸν Κρεσφόντην καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἐπαναστατήσας ὁ λαὸς τῆς Μεσσηνίας, φονεύει καὶ σώζεται μόνον ὁ Αἰπυτος, ὅστις, ἀφοῦ ἐξεπαιδεύθῃ ὑπὸ τοῦ πάπου του Κυψέλου ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἐνηλικιωθεὶς κατέρχεται μετ' Ἀρκάδων καὶ παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς του. Τόσον ὁ Αἰπυτος ἠγαπήθη παρὰ τῶν Μεσσηνίων, ὥστε τοὺς ἀπογόνους τούτου, Αἰπυτίδας ἀντὶ Ἡρακλείδας ἐκάλεσαν οἱ Μεσσήνιοι.

Τὸν Αἰπυτον θανόντα διαδέχεται ὁ υἱὸς τοῦ Γλαυκος, ὅστις κατὰ πολὺ ὑπερέτρησε τοῦ πατρὸς του κατὰ τὰ θεῖα. Πρῶτος ἐτίμησε τὸ ἐν Ἰθώμῃ Τέμεγος τοῦ Πολυκάονος καὶ τῆς Μεσσηνίας. Πρῶτος ἐθου-

σεν εἰς τὸν Μαχάονα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν Γερηνίᾳ, καὶ πρῶτος ἀπένειμε γέρα τῇ Μεσσήνῃ τῇ Τριόπᾳ.

Τὸν Γλαυκὸν διαδέχεται ὁμοίως ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσθμίου, ὅστις ἐποίησεν Ἱερὸν τῷ Γοργάτῳ ἐν Φαραῖς.

Τὸν Ἰσθμιὸν διαδέχεται ὁ υἱὸς τοῦ Δωτάδας, ὅστις καὶ ἐπίνειον ἐν Μεθώνῃ κατεσκευάσατο.

Τὸν Δωτάδαν διαδέχεται ὁ Συβότας, ὅστις πρῶτος ἔθυσσε τῷ Παμίσῳ ποτ. καὶ πρῶτος προσέφερε θυσίας ἐν Οἰχαλίᾳ, εἰς Εὐρυτον τὸν υἱὸν τοῦ Μελανέως καὶ τῆς Οἰχαλίας. Ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐτελεῖτο ὀλίγον πρότερον τῆς ἐν Ἀνδανίᾳ ἀγομένης τελετῆς τῶν Μεγάλων Θεῶν (Δήμητρος καὶ Περσεφόνης).

Τὸν Συβόταν διαδέχεται ὁ Φίντας. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φίντα ἔστειλαν οἱ Μεσσήνιοι, τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἀήλον θυσίαν καὶ χορὸν ἀνδρῶν.

Ὅτε ἐβασίλευεν ὁ Φίντας ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ ὁ Τήλεκλος ἐν τῇ Σπάρτῃ, συνέβη ἡ πρώτη συμπλοκὴ μεταξὺ Λακεδαιμονίων καὶ Μεσσηνίων, καθ' ἣν φονεύεται ὁ Τήλεκλος. Ἡ αἰτία τῆς συμπλοκῆς ταύτης εἶνε ἄγνωστος, ἂν καὶ πολλοὶ πολλὰς τοιαύτας ὡς ἀληθεὶς περιέγραψαν (ὡς ὅτι Μεσσήνιοι ἀπήγαγον Σπαρτιατίδας. αἵτινες ἐχόρευον ἐν τῇ Ἀμφείᾳ, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Λιμνατίδος Ἀρτέμιδος, πόλις Μεσσηνιακῇ κειμένη πρὸς τὴν Λακωνικὴν.) Τὸ μῆτος ὁμοίως τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Μεσσηνίων ῥύξησε περισσότερον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλκαμένους καὶ Θεοπόμπου βασιλέων τῆς Σπάρτης, Ἀντιόχου δὲ καὶ Ἀνδροκλέους, βασιλέων τῆς Μεσσηνίας. Αφορμὴν τοῦ νέου τοῦτου μίσους (ἂν καὶ κυρία αἰτία τῶν Μεσσηνιακῶν πολέμων φαίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ τῆς Σπάρτης πλεονεξία, διὰ τὴν χώραν τὴν εὐφορον τῆς Μεσσηνίας,) ἦτο ὁ Μεσσήνιος Πολυχάρης καὶ ὁ Σπαρτιάτης Εὐαῖφνος.

Ὁ Πολυχάρης εἶχε δώσει πρὸς φύλαξιν βοῦς τινὰς εἰς τὸν Εὐαίφνον. Οὗτος οὐ μόνον κατεχράσθη ταύτας ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Πολυχάρους ἐφόνευσεν. Ὁ Πολυχάρης μαθὼν ταῦτα μεταβαίνει εἰς τὴν Σπάρτην, ἀλλὰ μὴ λαβὼν ἱκανοποίησιν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μεσσηνίαν πλήρης ὀργῆς καὶ φονεύει καθ' ὁδὸν πάντα ὃν συνήντα Λακεδαιμόνιον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὰς πράξεις ταύτας τοῦ Πολυχάρους ζητοῦσιν αὐτὸν διὰ πρεσβείας παρὰ τῶν Μεσσηνίων, ἀλλὰ καὶ οἱ Μεσσήνιοι ἄρνοῦνται τὴν παράδοσιν τούτου, ὥς καὶ ἐκεῖνοι ἡρνήθησαν τὴν τοῦ Εὐαίφνου, Ὁ φιλήτοχος τότε λαὸς τῶν Μεσσηνίων, ἕνεκα τοῦ Πολυχάρους, χωρίζεται εἰς δύο ἐμπόλεμα στρατόπεδα. Οἱ περὶ τὸν Ἀντιόχον Μεσσήνιοι ἄρνοῦνται τὴν παράδοσιν τοῦ Πολυχάρους, ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἐτέρου βασιλέως τῶν Ἀνδροκλέους καὶ φονεύουσι τοῦτον, ὥς καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν Μεσσηνίους φίλους τῶν, οἵτινες ἔσπεργον εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Πολυχάρους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδροκλέους, λαμβάνει τὴν βασιλείαν τῶν Μεσσηνίων ὁ Ἀντιόχος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου, συμβάντα ὀλίγας μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδροκλέους, λαμβάνει τὴν βασιλείαν τῶν Μεσσηνίων ὁ Εὐφάης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Εὐφάους ὀρκίζονται οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσῃσι τὰ ὅπλα, ἐὰν δὲν κυριεύσῃσι τὴν Μεσσηνίαν. Μίαν λοιπὸν νύκτα, χωρὶς νὰ προκηρύξῃσι τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Μεσσηνίων, ἐπιτίθενται κατὰ τῆς Ἀμφείας καὶ κυριεύουσι ταύτην. Ἡ κατάληψις τῆς Ἀμφείας, ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐγένετο κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος, καθ' ἣν ἐνίκη εἰς τὸ στάδιον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ὁ Μεσσήνιος Ξενοδόκος· ἦρχε δὲ ἐν Ἀθήναις ὁ Αἰσιμίδης ὁ υἱὸς τοῦ Αἰτχύλου.